

<https://doi.org/10.32405/2411-1309-2019-22-21-29>

УДК 377. 671: 821. 161. 2

ПІДРУЧНИК З УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ ЯК ЗАСІБ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНОГО І КОМПЕТЕНТІСНОГО НАВЧАННЯ

Галина Бійчук,

кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник,
старший науковий співробітник відділу навчання
української мови та літератури
Інституту педагогіки НАПН України,
м. Київ, Україна,

e-mail: halyna.bijchuk@gmail.com

У статті висвітлено концептуальні засади реалізації компетентісного орієнтованого навчання у підручнику з української літератури для 11 класу; обґрунтовано умови, освітні вимоги і методологічні підходи до організації компетентісно орієнтованого літературного навчання, а також засадничі ідеї компетентісного, діяльнісного, особистісно зорієнтованого й культурологічного підходів; виокремлено роль загальнонавчальних умінь і компетентісних завдань для формування читацької і ключових компетентностей, дидактично-методичних можливостей підручника як засобу організації компетентісного навчання з української літератури.

Ключові слова: компетентісно орієнтоване навчання, українська література, компетентісний підхід, особистісно зорієнтований, діяльнісний підхід, компетентні завдання.

Актуальність дослідження. Концептуальні засади реалізації компетентісно орієнтованого навчання української літератури обґрунтовано в Державному стандарті базової і повної загальної середньої освіти й розроблено в основних положеннях концепції «Нової української школи» й Концепції профільного навчання щодо формування предметних і ключових компетентностей, компетентного учня-читача.

Інформатизація суспільства ставить перед школою завдання переорієнтації кінцевої мети з отриманих знань, умінь і навичок на оволодіння життєвими компетентностями (умінням самостійно здобувати, працювати й обробляти інформацію працювати в колективі, враховувати чужу і толерантно відстоювати власну думку, постійно вчитися та ін.), що забезпечує входження особистості в соціокультурний простір.

Головною метою навчання учнів ліцею є формування цілісної картини світу на основі предметного матеріалу, узагальнення шкільних знань і відомостей про способи їх діяльності, розвиток здатності до саморозвитку і самотворення, готовності вибудовувати й реалізувати індивідуальну навчальну програму. Оскільки, у цьому і полягає основна ідея і сутність компетентнісного навчання. Саме у компетентнісно орієнтованому навчанні розглядаємо завдання вивчення української літератури — формування предметної читацької і ключових компетентностей: інформаційно-комунікаційної, комунікативної, самоорганізаційної та ін.) компетентностей.

Компетентнісно орієнтована літературна освіта в загальних середніх навчальних закладах передбачає зміщення акцентів із накопичення обсягу предметних знань про історію та теорію української літератури на цілеспрямований розвиток здатності учнів застосовувати набуті знання і вміння для розв'язання актуальних проблем, пов'язаних із читацькою діяльністю.

Реалізація окреслених мети і завдань потребує розроблення методики, яка на основі новітніх здобутків психологічної, літературознавчої, педагогічної, методичної наук забезпечила б зорієнтованість різноманітних технологій, методів й форм досягнення конкретного кінцевого результату, яким є учень-читач. Активному компетентному читачеві властиві: стійкий інтерес до читання, здатність уявляти й переживати прочитане, критично мислити, спілкуватися з творами мистецтва мовою мистецтва, інтерпретувати прочитане, розкривати авторські і творити власні смисли, відчувати естетичну насолоду від художнього слова, відкривати національні і загальнолюдські цінності, жити і творити в умовах глобалізаційних змін і полікультурного суспільства.

Усвідомлення важливості соціального замовлення свідчить поява наукових праць, у яких окреслюються ціннісні орієнтири розвитку літературної освіти, формуються нові вимоги і завдання (Г. Клочек, О. Куцевол, Г. Токмань та ін.), наголошується на необхідність оновлення змісту літературної освіти, розроблення методичних підходів, які б враховували реалії сьогодення, коли книжка співіснує і конкурує з мас-медіа, створення системи оцінювання, яка була б спрямована на фіксацію як предметних так і загальнонавчальних знань і вмінь особистісного розвитку учня як суб'єкта читацької діяльності (В. Шуляр, А. Фасоля та ін.) Обговоренню та дослідженню компетентнісного підходу в сучасній освіті присвячені праці вчених (Н. Бібік, О. Локшиної, О. Овчарук, О. Савченко та ін.). Реалізацією особистісно зорієнтованого й компетентнісного підходу у практиці навчання шкільних дисциплін упроваджували науковці-практики (О. Гаврилюк, О. Пометун, С. Трубачева, А. Фасоля та ін.).

Отже, утвердження компетентнісного підходу як теоретико-методичних засад для розбудови літературної освіти, важливість завдання сформувати компетентного учня-читача, який володіє предметною і ключовими компетентностями, необхідність розроблення і впровадження у шкільну практику науково-обґрунтованої системи організації компетентнісно орієнтованого навчання української літератури

в ліцеї зумовлюють актуальність дослідження проблеми організації компетентнісно орієнтованого навчання у процесі вивчення української літератури.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В основі дослідження проблеми науково-методичних засад створення й проектування компетентнісно орієнтованих підручників становлять праці вітчизняних і зарубіжних вчених у вивченні загальних проблем шкільного підручника.

У наукових доробках (В. Безпалька, Н. Буринської, Н. Волошиної, Н. Голуб, Д. Зуєва та ін.) визначено вимоги до підручника, підходи до його оцінювання, принципи презентації навчального матеріалу. Особливості навчальної діяльності, зокрема з вивчення української літератури на засадах компетентнісного навчання присвячені праці науковців-методистів (О. Коцевол, Г. Токмань, В. Шуляр, А. Фасоля, Т. Яценко та ін.); зарубіжної літератури (О. Ісаєва, Ж. Клименко, В. Уліщенко та ін.). Важливим є дослідження смислової структури тексту, його складності Л. Добраєв, Я. Мікк, А. Сохор); проблеми пізнавальної самостійності учнів, розвитку у них умінь виконувати дії, необхідних для розв'язання навчального завдання (Н. Бібік, Г. Костюк, О. Савченко); дослідженню колективних форм навчальної діяльності (О. Кузьміна, Ю. Мальований та ін.). Психолого-педагогічним основам дослідження присвячені праці з теоретичних засад і технологій освіти (В. Бабанський, Є. Сисоєв, В. Фурманова); критичного мислення (Л. Ліпман, Д. Стіл та ін.).

На сучасному етапі розвитку системи освіти України компетентнісно орієнтоване навчання є одним із пріоритетів напрямів модернізації шкільної освіти.

Формування мети і цілей статті: Ідеєю статті є висвітлення автором організації особистісно зорієнтованого і компетентнісного навчання у підручнику з української літератури на засадах компетентнісного, діяльнісного і особистісно зорієнтованого підходів; виокремлення ролі загальнонавчальних умінь і компетентнісних завдання для формування предметної (читацької) й ключових компетентностей учня-читача.

Виклад основного матеріалу. Методологічною основою організації компетентнісно орієнтованого навчання української літератури є положення загальної дидактики, педагогіки, вікової психології, а також засадничі ідеї діяльнісного, компетентнісного, особистісно зорієнтованого й культурологічного підходів.

Діяльнісний підхід спрямований на здобуття предметних знань у діяльності, вироблення умінь застосовувати їх у практичних ситуаціях; перехід від асоціативної, статичної моделі знань і до динамічно структурованої системи розумових дій, формування когнітивних стратегій, пошук шляхів інтеграції до соціокультурного й природного середовища та ін.

Компетентнісний підхід сприяє формуванню ключових і предметних **компетентностей** — комплексних якостей особистості, що проявляються в готовності і здатності діяти для розв'язання поставлених завдань.

Компетентність базується на предметних і надпредметних **компетенціях** — знаннях, уміннях, досвідові діяльності й емоційно-ціннісному ставленні до неї: **знаю**,

що маю робити в проблемній ситуації і **умію** діяти (**здатність**), **маю** позитивний **досвід** вирішення проблем і **вірю** в себе й успіх (**готовність**)[3].

Особистісно зорієнтований підхід забезпечує оптимальні умови для різнобічного розвитку кожного учня, ствердження його самобутності, віднайдення цінностей, усвідомлення смислів навчальної, у т. ч. читацької, діяльності, свого життя загалом і т. ін.

Звернення до **культурологічного підходу** у підручнику з української літератури обумовлене специфікою **предмета літератури** й забезпечує формування учня як суб'єкта культури, його культурну самоідентифікацію. Компетентний учень-читач не лише здатний «працювати» з творами різних жанрів і естетичних систем — інтерпретувати прочитане уявляти і переживати прочитане, критично і рефлексивно мислити, вести діалог із текстом, інтерпретувати прочитане знаходити авторські й творити власні смисли, відчувати естетичну насолоду від мистецтва художнього слова й розвивати в собі потребу в активному читанні.

Водночас учень усвідомлює власні психологічні особливості, свої читацькі прагнення, мотиви, бажання тощо і здатний самостійно здійснювати читацьку діяльність, керуватися своїм читацьким і особистим розвитком, а саме: визначати мету і цілі; планувати діяльність, організовувати її; здійснювати; рефлексувати й оцінювати, а за потреби й коригувати.

Методи навчання в своїй сукупності повинні сприяти всіх функцій літератури — соціальної, пізнавальної, виховної, естетичної, комунікативної, гедоністичної. Організація навчання української літератури в умовах модернізації змісту літературної освіти може здійснюватися в декількох напрямках:

- текстуальний розбір художнього твору у підручнику, що включає репродуктивний і аналітичний етап, етапи узагальнення, інтерпретації та рефлексії;
- освоєння теоретико та історико-літературних понять, необхідних для виявлення семантики слова, образу і тексту, визначення загальних законів історико-літературної еволюції, уявлення про літературу як мистецтва слова;
- розвиток літературно-творчих здібностей учнів у процесі осмислення прочитаного, удосконалення усного і писемного мовлення, створення самостійного творчого (проектного) продукту.

Окрім того, в цих умовах, надзвичайно зростає роль загальнонавчальних умінь учнів:

- **пізнавальних** (когнітивних) — уміння аналізувати, систематизувати, оцінювати навчальний матеріал, робити узагальнення і висновки, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки; виокремлювати головне в навчальному матеріалі, художньому творі, тощо;
- **комунікативних** — володіння усним і писемним мовленням; уміння налагоджувати спілкування, вести і брати участь у діалозі, чути і розуміти інших, з повагою ставитися до чужих думок, виступати перед аудиторією, класом, презентувати свої навчальні проекти;

- **інформаційних** – уміння добирати необхідні для виконання завдання, джерела інформації: формулювати запитання до художнього тексту; вибудовувати їх; представляти прочитане у вигляді презентації літературного буктрейлера (скрай-бінгу), мультиплікаційного фільму, таблиці, схеми та ін.;

- **організаційно-діяльнісних** — уміння визначати цілі діяльності, планувати, організовувати, здійснювати, відрефлексовувати й оцінювати тощо [4].

Види умінь не рівноцінні за свою навчальною ситуацією і роллю. Ключовими є організаційно-діяльнісні уміння, які забезпечують становлення суб'єктності учня, тобто спроможністю особистості керувати своєю діяльністю і розвитком. За компетентнісного підходу акцент зміщується із засвоєння знань про предмет література і, відповідно, на вироблення умінь не лише здійснювати, а й осмислювати її рефлексій, себе як вдумливого читача.

У змісті літературної освіти виокремлюємо, окрім предметних знань, умінь, навичок, досвід предметної діяльності й емоційно-ціннісного ставлення до неї, а й надпредметну, або загальнонавчальну складову. Отже, саме на вироблення загальнонавчальних і організаційно-діяльнісних умінь повинен акцентувати увагу вчитель на уроці літератури, оскільки від їхнього рівня залежить формування компетентностей. Науковець-методист О. Савченко стверджує: «Компетентності складно формувати, а ще складніше вимірювати, але без цього якісна освіта шкільна освіта у XXI столітті неможлива» [3].

Компетентність існує як потенціал і проявляється за потреби. Проте, якщо ми хочемо з'ясувати рівень сформованості компетентності, повинні створити ситуацію успіху, де її присутність чи відсутність проявлялась б. Ситуація повинна спонукати учня актуалізувати досвід діяльності, застосовувати всі наявні предметні й загальнонавчальні знання.

З позиції методики літератури компетентнісно орієнтованим є літературознавче завдання, виконання якого з огляду на визначену мету спонукає учня/ученицю до задіяння наявних предметних і загальнонавчальних умінь, до освоєння нових способів роботи з художнім текстом, пошуку необхідних джерел інформації. Для реалізації компетентнісно орієнтованого навчання української літератури важливу роль відіграють у підручнику проблемно-творчі й компетентнісно орієнтовані завдання, підібрані у рубриці «Читацький путівник», «Твої читацькі проекти», «Читацьке дозвілля» після вивчення навчальних і оглядових тем.

Компетентнісно орієнтовані завдання можуть мати різну форму: проблемні запитання (напіввідкриті і закриті) проблемні завдання (евристичні), творчі, організаційно-діяльнісні) і компетентнісно зорієнтовані задачі (філологічні) і комплексні. [4]. Основою для створення компетентнісно зорієнтованих завдань є: художній текст, літературна критика, подані у підручнику літературознавчі статті і завдання і запитання до вивчення окремих навчальних тем, біографії письменника. У підручнику запропонована система різнорівневих компетентнісно орієнтованих завдань і за-

питань базується на дотриманні одного із концептуальних положень — активізації інтелектуальної активності і творчих здібностей учнів-читачів у процесі самостійного опрацювання текстів підручника. Збалансовано представлено у рубриці «Запитання і завдання» аналітичні завдання репродуктивного, частково-пошукового та проблемного характеру з метою перевірки рівня навчальних досягнень учнів ліцею. Запитання і завдання сформульовані так, щоб максимально актуалізувати суб'єктивний досвід і предметні літературні знання, спонукати їх до аналітичної діяльності, самостійного аналізу та інтерпретації художніх текстів, висловленню власних суджень, сприяти виробленню вмінь діалогічного і контекстного прочитання твору, рефлексії виконання запланованого та усвідомленню змін у власному читацькому розвитку. Змістове наповнення навчальних завдань на основі екзистенційно-діалогічної філософії сприяє глибокому опануванню навчального матеріалу з програмової теми і має вагоме значення для особистісного зростання учня-читача, що пізнає багатоманіття життя, емоційно переживає його перипетії, художньо відображені в творах. Виконання деяких проблемних чи творчо-пошукових завдань передбачає пошук учнями ліцею додаткової інформації в інтернеті чи інших джерел. Проте серед запропонованих завдань є як традиційні (зробити повідомлення у класі, розкрити жанрову специфіку і проблематику твору; охарактеризувати герої твору тощо) так і ті, що потребують додаткових знань (підготувати віртуальну екскурсію до музею письменника, картинної галереї; провести опитування серед однокласників у соціальних мережах, підібрати музичний супровід до читання поезії чи презентації проекту тощо у рубриці «Ваші читацькі проекти», де подано різні варіанти навчальних проектів. У рубриці «Читацьке дозвілля» рекомендуються інтелектуальні літературні ігри й перегляд екранізації художніх і документальних фільмів, вистав, що сприяє організації групової, індивідуальної і парної підготовки учнів й поглибленого вивчення навчального матеріалу. На самоперевірці навчальних досягнень, рефлексію виконання запланованих завдань і запитань, змін у читацькому досвіді словесник може використовувати у підручнику рубрику «Читацький самоконтроль». Отже, організація компетентісно орієнтованого навчання у підручнику з української літератури сприяє самонавчанні, самоконтролю своєї активної діяльності, індивідуальній, парно-груповій і колективній роботі навчання у співпраці, співтворчості учнів. Культурно-мистецький контекст й ілюстрації у підручнику спонукують учнів до естетичного розвитку, естетичної насолоди, естетичних почуттів, сприяють вивченню української літератури як мистецтва слова.

Компетентісно орієнтовані завдання, які спрямовані на організацію самостійної, пошукової і творчої діяльності; передбачають вихід за межі навчального матеріалу, мають не лише навчально-пізнавальну, а й життєву цінність; ґрунтуються на актуальному (цікавому) для учня матеріалі; спонукують до задіяння наявних предметних і загальнонавчальних знань і вмінь, освоєння нових способів діяльності, пошук необхідних джерел інформації.

Компетентнісно орієнтовані завдання вчитель може використовувати на будь-якому етапі освітнього процесу. Для їх вирішення учневі/учениці не потрібні спеціальні знання, а лише знання програмового матеріалу підручника, знання художнього тесту й здатність до аналітичної діяльності. Компетентнісно орієнтовані завдання повинні бути реалізовані в системі загальних вимог до освітнього процесу з орієнтацією на принципи доступності літературної освіти для учнів, з урахуванням диференційованого підходу до них, єдності навчання і виховання. Залежність від вікових особливостей учнів завдання конкретизуються для кожного етапу літературно-компетентнісного навчання.

Висновок. Отже, організація особистісно зорієнтованого й компетентнісного навчання української літератури з урахуванням ідей ключових педагогічних підходів, вибудовується на класичних дидактичних принципах, а також на **принципах** неперервності, рефлексивності, активності, варіативності, системності, ситуативності, співтворчості, гуманізації, діалогічної взаємодії, вибору індивідуальної освітньої траєкторії, опертя на суб'єктний досвід, інтеграції традиційних та інноваційних технологій навчання і виховання та ін.

Визначальними ознаками освітнього процесу компетентнісно орієнтованого навчання є активна дія учня/учениці (діяльність їхня не зводиться до виконання наказів учителя, а характеризується самостійністю у виборі цілей навчання, шляхів їх досягнення, засобів, планування і здійснення, рефлексії, оцінювання і корекції результатів), тобто у процесі оволодіння предметним матеріалом учень формує власну суб'єктність і компетентність, і шукає особистісні смисли і цінності (формується особистість). У процесі виконання компетентнісно орієнтованих завдань змінюється позиція вчителя-словесника і його учнів. Роль учителя починає змінювати свої функції і виступає у ролі організатора, координатора освітнього процесу, консультанта, наставника, спрямовує свою діяльність на учня/ученицю, який займає позицію суб'єкта читацької діяльності в процесі оволодіння предметними загальнонавчальними вміннями і ключовими компетентностями. Головним у діяльності вчителя є застосування й організація особистісно зорієнтованого, діяльнісного та компетентнісного підходів до навчання української літератури, що забезпечує розвиток креативних, творчих, аналітичних здібностей учнів, сприяє формуванню предметної (читацької) і ключових компетентностей.

Використані джерела

1. Нова українська школа: концептуальні засади реформування середньої школи. — [Електронний ресурс] /Гриневич Л, Елькін О, Калашнікова С. під ред. Грищенко М. — К.: МОН України, 2016, — 40 с. — Режим доступу: [http:// mon.gov. ua/storade/app/media/zagalna%20serednya/zagalyna/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf](http://mon.gov.ua/storade/app/media/zagalna%20serednya/zagalyna/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf).
2. Савченко О. Я. Ключові компетентності — інноваційний результат шкільної освіти / О. Я. Савченко //Рідна школа. — 2011. — № 9. — С. 4–8.

3. Фасоля А. М. Компетентнісно зорієнтовані завдання: проблеми термінології, типології, створення / А. М. Фасоля // Дивослово. — 2014. — № 9. — С. 15–21.
4. Методичні рекомендації щодо вивчення української літератури у 5–11 класах загальноосвітніх навчальних закладів у 2016–2017 навчальному році з урахуванням змін у програмах/А. М. Фасоля, О. Ю. Котусенко, Г. Л. Бійчук, Т. О. Яценко //Українська мова і література в школі. — 2016. — № 5. — С. 2–12.

References

1. Nova ukrayinska shkola: kontseptualni zasady reformuvannya serednoyi shkoly. — [Elektronnyy resurs] /Hrynevych L, Elkin O, Kalashnikova S. pid red. Hryshchenko M. — К.: MON Ukrainy, 2016, — 40 s. UER: [http:// mon.gov. ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/zagalyna/nova-ukrayinska-shkola-compressed.pdf](http://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/zagalyna/nova-ukrayinska-shkola-compressed.pdf).
2. Savchenko O. YA. Klyuchovi kompetentnosti — innovatsiynnyy rezultat shkilnoyi osvity. / O. Ya. Savchenko // Ridna shkola. 2011. — № 9. —S. 4–8.
3. Fasolya A. M. Kompetentnisno zoriyentovani zavdannya: problemy terminolohiyi, typolohiyi, stvorennya / A. M. Fasolya // Dyvoslovo. — 2014. № 9 —S. 15–21.
4. Metodychni rekomendatsiyi shchodo vyvchennya ukrayinskoyi literatury u 5–11 klasakh zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladiv u 2016–2017 navchalnomu rotsi z urakhuvannyam zmin u prohramakh/ A. M. Fasolya, O. YU. Kotusenko, H. L. Biychuk, T. O. Yatsenko//Ukrayinska mova i literatura v shkoli. — 2016. —№ 5. — S.2–12.

Галина Бийчук,

кандидат педагогических наук, старший научный сотрудник,
старший научный сотрудник отдела обучения украинского языка
и литературы Института педагогики НАПН Украины, г. Киев, Украина

УЧЕБНИК ПО УКРАИНСКОЙ ЛИТЕРАТУРЕ КАК СРЕДСТВО ОРГАНИЗАЦИИ ЛИЧНОСТНО ОРИЕНТИРОВАННОГО И КОМПЕТЕНТНОСТНОГО ОБУЧЕНИЯ

В статье освещены концептуальные основы реализации компетентностно ориентированного обучения в учебнике по украинской литературе для 11класса; обоснованы условия, образовательные требования и методологические подходы к организации компетентностно ориентированного литературного обучения, а также основополагающие идеи компетентностного, деятельностного, личностно ориентированного и культурологического подходов; выделены роль общеучебных умений и компетентностных задач для формирования читательской и ключевых компетенций, дидактически-методические возможности учебника как средства организации компетентностного обучения по украинской литературе.

Ключевые слова: компетентно ориентированное обучение, украинская литература, компетентностный подход, личностно ориентированный, деятельностный подход, компетентные задачи.

Halyna Biichuk,**Candidate of Pedagogical Sciences, Senior Researcher,
Senior Researcher of the Ukrainian Language
and Literature Teaching Department,
Institute of Pedagogy of the NAES of Ukraine, Kyiv, Ukraine****UKRAINIAN LITERATURE TEXTBOOK AS A MEANS OF ORGANIZING
PERSONALITY-ORIENTED AND COMPETENCE-BASED TEACHING**

The article outlines the conceptual framework for the implementation of competence-oriented teaching in Ukrainian literature textbook for students of grade 11. The conditions, educational requirements and methodological approaches to the organization of competence-oriented literary teaching, as well as the basic ideas of competence-based, activity-related, personality-oriented and cultural approaches, principles and methods of teaching are substantiated. The role of general educational skills and competence-based tasks for the formation of reading and key competencies, the didactic and methodological capabilities of a textbook as a means of organizing competence-oriented teaching Ukrainian literature is highlighted.

The organization of competence-oriented Ukrainian literature teaching, taking into account the ideas of key pedagogical approaches, is built on the classical didactic principles, as well as on the principles of continuity, reflexivity, activity, variability, consistency, situational teaching, co-creation, humanization, dialogic interaction, the choice of an individual educational trajectory, reliance on subject experience, integration of traditional and innovative technologies of teaching and upbringing, etc.

The distinctive features of the educational process of competence-oriented teaching are the active action of a student (his/her activity is not limited to fulfilling the teacher's instructions, but is characterized by independence in the choice of learning goals, ways of achieving them, means, planning and implementation, reflection, evaluation and correction of results), that is, in the process of mastering the subject material, the student forms his own subjectness and competence, and searches for personal meanings and values, and then (a personality is formed). In the process of performing competence-oriented tasks, the position of a language and literature teacher and his/her students changes. The role of the teacher begins to change its functions and he/she acts as the organizer, coordinator of educational process, consultant, mentor, directs his/her activity to the student, who takes the position of reading activity subject in the process of mastering the subject general educational skills and key competencies. The teacher's important activity is the filling the real content of the methodical approaches for personality-oriented, activity-related and competence-based approaches to teaching Ukrainian literature, which ensures the development of creative, productive, analytical abilities of students, contributes to the formation of their reading and core competences.

Keywords: competence-oriented teaching, Ukrainian literature, competence-based approach, personality-oriented approach, activity-related approach, competencies, competence-oriented tasks, principles and methods of teaching.